

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Udrag fra Noveller og andre fortællinger

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Noveller og andre fortællinger", i Goldschmidt, M. A.: *Noveller og andre fortællinger*, udg. af Thomas Bredsdorff , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1994, s. 307. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-goldschmidt02t-shoot-idm140068784396320/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Noveller og andre fortællinger

Og i modsætning til Dreier kunne han formulere den så den er svær at glemme: »Naar man paa Frastand iagttager ham, ser man først en Pen, en uhyre Fjerpen, og bag den, i Ly af den, opdager man et Menneske, som, da det er betydeligt mindre end Pennen, staar ganske dækket af den» (s. 449).

Brandes syntes Goldschmidt gjorde lidt for meget væsen af deres fælles baggrund, den jødiske, men dækkede sig ind bag en anonym, da han formulerede det angreb der er blevet hængende: »Goldschmidt burde, som jeg engang hørte en aandfuld Jøde udtrykke det, ikke stadigt servere sin Bedstemoder med skarp Sauce» (s. 453). Dog, når alt kom til alt, mente Brandes at Goldschmidt ville bevare sin plads i dansk litteratur netop på grund af sit sprogligt-stilistiske mesterskab:

»Sin blivende og store Betydning har han dog som den første Udfører af en moderne dansk Kunstprosa. Hans Sprog er den bedste Arv, han efterlader os. Det slutter om Iagttagelsen eller Indtrykket som et gennemsigtigt Slør; det er stemningsfint og melodisk trods sit altid naturlige *Parlando*, og det aabner stadigt Perspektiver, opfejer og nedfejer, saa det er, som saa vi fra en smilende, højtliggende Skovvej paa en Skrænt snart op mod Himlen, snart ned mod Havets Dyb» (s. 468).

Så smukt et skudsmaal er ikke mange beskåret.

I sin levetid kom han sjældent ud for så nuancerede bedømmelser. De skiftende politiske domme Goldschmidt var udsat for, stemte ofte overens med de litterære, som i tilfældet Dreier. Brandes har registreret omsvinget i sin nekrolog. Goldschmidt havde, skrev Brandes, vist »ikke ringe politisk Mod» i sine unge år. Men i slutningen af 1860'erne søgte han »Fred og Forlig med de to danske Stormagter *Fædrelandet* og *Dagbladet*». Det var i de år Goldschmidt bl.a. skrev novellerne *Maser* og *Kjærlighedshistorier fra mange Lande*. »Han opnaaede da ogsaa at faa dem roste af Øjeblikkets Magthavere, og Følgen var, at hans Bøger gjorde Opsigt og blev solgte» (s. 465). Inden da var det forekommet at man ikke havde spildt »et Ord paa at anmelde min Bog. Det har jeg af ikke at være anerkjendt som dansk Forfatter» (utrykt forord fra 1867, gengivet i Kyr-